

NIEUW ROTTERDAMS ONDERWIJSBELEID 2019-2022,
EEN ANALYSE

Talenten en kansen

Bruggen bouwen staat centraal bij het
scheppen van kansen en stimuleren van talent.

© Claire-Droppert

TEKST SABINE SEVERIENS (ERASMUS UNIVERSITEIT ROTTERDAM),
FRANS SPIERINGS (HOGESCHOOL ROTTERDAM) EN TOM TUDJMAN (RISBO)

In de zomer van 2018 schreef de Kenniswerkplaats Rotterdams talent een Manifest voor het Rotterdamse onderwijs. Dit Manifest bevat aanbevelingen voor het Rotterdamse onderwijs op basis van recente inzichten uit de wetenschap. Nu er een nieuw Rotterdamse Onderwijsbeleid is leggen de auteurs dit beleid langs hun Manifest. Naast overeenkomsten constateren ze ook verschillen: de aanbevelingen in het Manifest komen soms wel, maar vaak niet terug in het beleidsplan.

DE AANBEVELINGEN IN HET MANIFEST

In het Manifest doen we vier overkoepelende aanbevelingen:

1. Faciliteer leren in docententeams binnen scholen, tussen scholen en ook tussen aanpalende onderwijsniveaus.
2. Organiseer samenwerking binnen de onderwijsskolom en tussen onderwijs- en aanpalende instellingen.
3. Stimuleer samenwerking tussen onderwijs- en kennisinstellingen.
4. Maak praktijkexperimenten mogelijk en monitor deze.

Hoe komen deze aanbevelingen terug in het beleid?

1. LERENDE SCHOLEN

Een van de meest robuuste resultaten uit onderzoek naar effectieve scholen is dat scholen die functioneren als lerende organisatie, betere resultaten behalen met hun leerlingen. Leraren op deze 'lerende' scholen geven namelijk beter les, ze hebben meer vertrouwen in eigen kunnen, ervaren meer welbevinden en een grotere tevredenheid. Een lerende organisatie zorgt er ook voor dat leraren minder vaak uitvallen: goed voor het lerarentekort.

Vandaar onze aanbeveling om leren in docententeams te faciliteren, wat we in ons Manifest concreet maken met de 'team'beurs. Zo'n beurs kan leraren stimuleren om met elkaar op zoek te gaan naar vernieuwing.

Helaas vermeldt het beleidsplan in het hoofdstuk over de kwaliteit van het onderwijs niets over het leren van scholen. Ook in het hoofdstuk over leraren **komen lerende scholen onvoldoende uit de verf**. Een genoemde maatregel is wel "het stimuleren van leergemeenschappen en de verbonden beroepsgroep", maar het wordt niet duidelijk wat die maatregel precies inhoudt.

3. SAMENWERKEN MET KENNISINSTELLINGEN

In ons Manifest pleiten we steeds voor een samenwerking met de kennisinstellingen. Combineren van praktijk- en onderzoekskennis heeft immers meerwaarde: samenwerken aan complexe problemen leidt tot een betere kwaliteit van beleid voor het onderwijs. Dit is overigens ook het belangrijkste idee achter het bestaan van de Rotterdamse kenniswerkplaatsen. Ondanks dat de gemeente al jaren de kenniswerkplaatsen co-financiert, werkt dit idee nog niet door in het Rotterdamse onderwijsbeleid. In het hoofdstuk over leraren lezen we: **"Belangrijk in de aanpak wordt de samenwerking met kennisinstellingen." Maar dit is de enige plek waar de kennisinstellingen in beeld komen, en dat is jammer.**

Ons Manifest beschrijft op een zestal thema's wetenschappelijke inzichten en doet op basis daarvan aanbevelingen voor het Rotterdamse onderwijs. Wij gaan graag om de tafel met beleidsadviseurs op elk van deze thema's.

VERDER ONTWIKKELEN

Er is veel overlap in thema's die we aankaarten in ons Manifest en het nieuwe Rotterdamse onderwijsbeleid. Toch zijn er ook verschillen en vragen inzichten uit onderzoek om nadere invulling

2. SAMENWERKEN BINNEN EN BUITEN DE ONDERWIJSKOLOM

Een goede afstemming tussen leefwerelden beïnvloedt het ontwikkelingsproces van jongeren in positieve zin. Het helpt jongeren om tot leermotivatie te komen, verhoogt het zelfvertrouwen en vergroot het welbevinden. Samenwerking tussen de wereld van thuis, school en vrienden is daarmee van belang en de leraar vervult hierin een brugfunctie. Een eerste essentiële stap daarin is een relatie met ouders opbouwen, door bijvoorbeeld te starten met een kennismakingsgesprek. Het beter betrekken van ouders bij keuze en overgangsmomenten en een warme overdracht zijn eveneens belangrijke stappen. Deze stappen worden ook genoemd in het nieuwe onderwijsbeleid. De aandacht voor beter contact met laagopgeleide ouders in het plan juichen we ook toe.

Het Manifest geeft diverse aanbevelingen op het gebied van overgangen in het onderwijs. **Het versoepelen van de overgangen is van essentieel belang.** Elk keuzemoment houdt immers een risicomoment in, en zorgt voor vergroten van verschillen in onderwijskansen. Om de overgangen te versoepelen moet samenwerking in de kolom sterk gestimuleerd worden. Daarnaast mogen prikkels die onder-advisering bevorderen niet meer bestaan. Beloon scholen die voor opstroom zorgen, in plaats van ze te straffen voor afstroom. Het beleidsplan stelt: "We maken bindende sector-overstijgende afspraken over het delen van informatie en het intensiveren van de samenwerking." Dat sluit precies aan bij onze aanbeveling. Rotterdam wil voorop lopen met het versoepelen van overgangen, of het ontwerpen van nieuwe routes door de kolom en is op zoek naar doorbraken. In ons Manifest bespreken wij beloftevolle nieuwe trajecten, en bevelen we aan om na te denken over een ander onderwijsbestel.

LEES HET MANIFEST

Samen kansen en talenten versterken'
op <https://tinyurl.com/manifestkwp>.

4. PRAKTIJKEXPERIMENTEN

Vernieuwing kan niet zonder experimenteren. In het Manifest houden we daarom een **pleidooi voor meer experimenteer-ruimte** voor bij voorkeur langlopende experimenten die gedurende de looptijd zichzelf mogen verbeteren. Zoals experimenteer-ruimte in het Doorstroomprogramma MHBO (van mbo naar pabo), en experimenten waarbij professionals beter leren samenwerken met elkaar (denk aan onderwijs, buitenschoolse organisaties, wijkteams, jeugdzorg, jeugdgezondheidszorg, politie) en met ouders.

In het nieuwe beleidsplan vinden we deze aanbeveling in twee hoofdstukken terug. Zowel bij de overgangsmomenten als bij het hoofdstuk over leraren wordt expliciet gesproken over op te zetten experimenten. Belangrijk is dat deze experimenten worden gemonitord, langlopend zijn en zichzelf mogen verbeteren. We pleiten daarbij voor experimenten die specifiek gericht zijn het vergroten van kansen en verkleinen van ongelijkheid.

in het beleid. We staan aan het begin van de beleidsperiode en, zoals verwoord in de laatste zin van het Manifest, we stellen voor om samen met de relevante partijen in het Rotterdamse onderwijs het beleid verder te ontwikkelen.